

DÉL-MAGYARORSZÁG

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT LAPJA

57. évfolyam, 276. szám

Ára: 50 fillér

Szerda, 1967. november 22.

Illúziók és realitások

A gazdasági életnek is vannak fontos eseményei, dátumai. Az új esztendő első napja bizonyos vonatkozásban ezúttal is elhatárolja a múltat a jövőtől. Ismeretes, hogy a szocialista országokban napirenden szerepel a gazdasági reform. A legtöbb szocialista ország — pl. Bulgária, Csehszlovákia és a Szovjetunió — fokozatosan, több lépcsőben vezette be, valósítja meg az új gazdaságirányítási rendszert. Ezzel szemben Magyarország a reform komplex rendszerét, annak valamennyi rendszabályát egyidejűleg 1968. január elsején lépteti életbe. Az új esztendő első napja azonban csak a gazdálkodás és az irányítási módszerei tekintetében jelent határkövet; ez a dátum azt jelzi, hogy megkezdjük a reform koncepcióinak, „játékszabályainak” gyakorlati alkalmazását.

Lehetnek, akik olyan illúziókat dédelgetnek, hogy 1968. január 1-e után minden egycsapásra másképpen megy, a reform hatóereje azonnal működésbe lépnek, s rövid idő alatt látványos gazdasági eredményeket produkálnak. Aligha kell bővebben bizonyítani, hogy a gazdaságirányítási rendszer nem választható el a gazdasági „matériától”. Az új gazdasági mechanizmus természetesen örökli és átveszi a meglévő gazdasági alapanyagot, azt a fejlettségi színvonalat, s azokat az objektív adottságokat, és problémákat, amelyek hazánk népgazdaságát 1967-ben jellemzik. Az is nyilvánvaló, hogy a reform megvalósításának kezdeti időszakában — s ezúttal nemcsak 1968-ra gondolunk — még alig vehetjük számításba az új gazdaságirányítási rendszerben rejlő lehetőségeket, gazdasági fejlődésünket elsősorban az eddig ismert objektív adottságokra kell alapoznunk.

Az utóbbi évek adataiból kiindulva az ipari termelés fejlődésének nagyjából azonos — évente 6–7 százalékos — üteme ítéhető reálisnak. Nemzeti jövedelmünk nagyobbik hányadát az ipar állítja elő, az ipari fejlődés 6–7 százalékos mértéke a nemzeti jövedelem, a fogyasztás és a felhalmozás alakulását is automatikusan „előírja”. Ennek figyelembe vételével a nemzeti jövedelem 1968-ban várhatóan 4–5 százalékkal gyarapszik. Utalunk kell azonban a mezőgazdasággal kapcsolatos bizonytalansági tényezőre: az átlagon felüli vagy a gyenge termés az ipar eredményét — az élelmiszeripar révén — és a nemzeti jövedelem alakulását fel- és lefelé egyaránt korrigálhatja.

Előjáróban már említettük, hogy a legtöbb szocialista ország fokozatosan valósítja meg gazdasági reformját, s mi sem természetesebb, hogy annak eredményei is fokozatosan jelentkeznek. A hatóerők fokozatos kibontakozása azonban a magyar reform megvalósítását is jellemzi. Arról ugyanis magunk dönthetünk, hogy a reformot miképpen — lépcsőzetesen, vagy egyidejűleg — vezetjük be, a reform-hatások fokozatosan történő érvényesülése azonban olyan következmény, amely független a bevezetés módjától.

Ez elsősorban azzal függ össze, hogy a gazdasági folyamatoknak idővetülete is van. Példaként a beruházásokat említhetjük. A nemzeti jövedelem gyarapodását nem kis mértékben az határozza meg, mennyire hatékonyak — korszerűek és gazdaságosak — a beruházások. A reform keretében olyan beruházási rendszer lép életbe, amelytől a közgazdasági logika alapján a beruházások műszaki-gazdasági hatékonyságának javulása várható. Ez a reform-hatás azonban csak a beruházások üzembe helyezése után érvényesülhet. Köztudott, hogy a beruházások átfutási ideje még eszményi körülmények között is esztendőekkel mérhető. De nemcsak a beruházásoknál, hanem az egyszerűbb gazdasági folyamatoknál — pl. a termelési struktúra piaci igények szerinti átalakítása, új termékek bevezetése, a meglévő gyártmányok minőségének javítása — is figyelembe kell venni, hogy a gazdasági cselekvés az időben realizálódik.

Természetesen az sem mellékes tényező, hogy a reform egyes elemeinek hatóerejét, működési terét kezdetben szándékosan korlátozzuk. Ezzel kapcsolatban egyebek között a piaci mechanizmust említhetjük. A fix-, a limit- és a szabadárú termékek köre, aránya a piaci mechanizmus, a piac értéktételének érvényesülési lehetőségét is meg szabja.

S végül, de nem utolsósorban még egy fontos tényező. Igaz, hogy a reform szabályozói és ösztönzői kérielhetetlenül és önműködően hatnak, ám a gazdaságirányítás komplex rendszerét az emberek valósítják meg. Az idei évben megjelent mechanizmus-határozatok csaknem minden gazdasági tevékenységet, funkciót — az exportot és az importot, a pénzforgalmat és a bankhitelt, a termékforgalmazást, a tervezést, a gyártmány- és gyártásfejlesztést — új módon szabályozta. Némi túlzással azt mondhatnók, hogy a gazdaságirányítás új rendszerében minden gazdasági szervezetnek és vezetőnek módosul a feladata. Alapvetően megváltozik az irányító és irányított gazdasági szervezetek kapcsolata, a vállalatok együttműködése az áru- és piaci kapcsolatokban jut kifejezésre. Módosul a vállalatok, s azokon belül az egyes részlegek feladata is. S hadd folytassuk a sort a különféle funkciókkal, a tervezés tartalmi változásaival, az értékesítés növekvő jelentőségével s az új tennivalókkal — pl. a piackutatás, az árupropaganda — előtérbe kerülésével. Aligha kétséges, hogy tízezreknek — vezetőknél és beosztottaknál, műszaki és gazdasági szakembereknek — kell megtanulniuk az új mechanizmus követelményei szerint dolgozni, amelyhez bizonyos idő mindenképpen elengedhetetlen.

GARAMVÖLGYI ISTVÁN

A verseny tovább tart

Gazdasági, termelési sikerek a jubileumi évben

A jubileumi munkaverseny nap mint nap beszámoltunk az elmúlt hónapok során. Most, az év vége előtt, akár összegezni is lehet azt a sok szép eredményt, amely eddig megvalósult, s még megvalósul december végéig. A Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának Elnöksége tegnapi, keddi ülésén a jubileumi munkaverseny helyzetéről tárgyalt, körvonalazta az eddigi eredményeket és határozatában tanácsokat adott a verseny sikeres befejezéséhez.

Mérlegek, autók, millió forintok

Figyelemre méltó vonása az idei munkaversenynek, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. jubileumi évfordulójának méltó köszöntése jegyében folyik, hogy a vállalatok és a felajánlások célja, iránya elősegíti az új gazdasági mechanizmus bevezetésének munkálatait. A vállalatok többsége a végzett munka, a termékek, a szolgáltatások minőségének megjavítását szolgálja. Arra irányul, hogy javuljon a vállalat gazdaságossága, csökkenjenek a termékek előállításának költségei és az éves tervet maradéktalanul teljesítsék.

Talán minden vállalat, üzem és intézmény fel tud mutatni valamilyen többletet, amely a dolgozók munkaversenyének az eredménye. A Hódmezővásárhelyi Mérleggyár dolgozói például azt vállalták, hogy a mérlegek belső szerkezeti elemeit a legnagyobb pontossággal készítik el, a külső felületeket is tetszetősen formálják. Teljesítették ezt a vállalatukat, mert az idén még nem volt minőségi kifogás, panasz egyre nagyobb hírnevet szerzett mérlegeikre. A selejtvesztéseket is csökkentették.

A XI-es Autójavító Vállalat dolgozói a tehergépkocsik főjavításánál előforduló kifogások csökkentését vállalták. A tavalyi 102 reklamációval szemben az idén mindössze 61 merült fel munkájukkal kapcsolatban. Tovább lehetne sorolni a Szegedi Konzervgyár, a Szegedi Textilművek, a BMG makói gyárának, a DÉMÁSZ-nak szép és elismerésre méltó eredményeit. A Magyar Kábelművek szegedi gyárában például több mint egymillió forintot takarítottak meg csupán azzal, hogy a verseny folyamán jobban vigyáztak a drága PVC anyagra, csökkentették a hulladékot.

Árubemutató, kiállítás, társadalmi munka

A szorosan vett termelőmunka mellett sok egyéb példa is fémjelzi a munkások odaadását, tevékenységüket, alkotómunkájuk eredményét, vállalásaik sokrétűségét. A fiatal építőmunká-

sok védnöksége, és persze kezdeményezője nyomán épültek fel határidő előtt a KISZ-lakások Újszegeden. Néhány vállalat dolgozói a szabad idejükről mondták le, hogy a tervezettnél nagyobb mennyiségű árucikket adjanak a következő esztendő indulásához. A szegedi TISZA Áruház dolgozói például azt vállalták, hogy november hetedikétől előtti napokban szovjet árucikkekből vásárlással egybekötött árubemutató kiállítást rendeznek. Eleget is tettek felajánlásuknak, s az árubemutató megnyerte a vásárlók tetszését.

Odaadó cselekedetet végeztek azok a szocialista brigádtagok, akik társadalmi munkával segítették a vállalatok előrehaladását, vagy éppen a lakossági igények jobb kielégítését. A Szegedi Fémfeldolgozó Vállalat dolgozói például — látván az építőipar munkaerő-hiányát — 6 ezer óra társadalmi munkával segítettek elő új telephelyük mielőbbi felépítését, a Szegedi Fürdők és Hőforrás Vállalat munkásai pedig a Tisza kiáradása után nyújtott társadalmi munkában segítséget, hogy az előre elhatározott időben kinyithassák a kedvelt újszegedi partfürdő kapuit.

Új munkabrigádok, új vállalatok

A jubileumi munkaverseny a mezőgazdasági üzemekben — állami gazdasá-

gokban és termelőszövetkezetekben — ugyancsak elismerésre méltó eredményeket hozott. Az állami gazdaságokban például 90 új szocialista címért versenyző brigád alakult ebben az évben. Összesített többletvállalásuk 21 millió forint értékét jelent a népgazdaság javára. Az építőiparban dolgozó munkásokat is sikerhez segítette a lendületes munkaverseny, hiszen az év első kilenc hónapjában 16 százalékkal több építési és szerelési munkát végeztek el, mint a megelőző esztendő hasonló időszakában. A jubileumi verseny során 21 új brigád szerveződött és kapcsolódott be a szocialista címért folyó küzdelembe az építőmunkások táborában.

A versenyben kitűnt dolgozókat és kollektívákat több esetben is anyagi és erkölcsi elismeréssel illették a vállalatok vezetői. Az SZMT Elnöksége is elismerését fejezte ki a jubileumi versenyben részt vevő dolgozóknak és egyetértett azzal az elhatározással, hogy a verseny lendületét nem csökkentik, hanem a Nagy Októberi tiszteletre indult versenyt a jubileumi év végéig folytatják. Az elnökség ugyancsak ezen az ülésén tárgyalta meg az üzem, oktatási és ismeretterjesztési tanácsok működéséről szerzett tapasztalatokat és annak a rendelkezésnek a végrehajtását, amely előírja, hogy minden üzemben el kell készíteni a nők foglalkoztatására vonatkozó üzemi munkaköri tilalmi jegyzékeket.

A versenyben kitűnt dolgozókat és kollektívákat több esetben is anyagi és erkölcsi elismeréssel illették a vállalatok vezetői.

Az SZMT Elnöksége is elismerését fejezte ki a jubileumi versenyben részt vevő dolgozóknak és egyetértett azzal az elhatározással, hogy a verseny lendületét nem csökkentik, hanem a Nagy Októberi tiszteletre indult versenyt a jubileumi év végéig folytatják.

Az elnökség ugyancsak ezen az ülésén tárgyalta meg az üzem, oktatási és ismeretterjesztési tanácsok működéséről szerzett tapasztalatokat és annak a rendelkezésnek a végrehajtását, amely előírja, hogy minden üzemben el kell készíteni a nők foglalkoztatására vonatkozó üzemi munkaköri tilalmi jegyzékeket.

Ilku Pál felszólalása az UNESCO-konferencián

Ilku Pál művelődésügyi miniszter kedden délután felszólalt az európai UNESCO-tagállamok miniszteri konferenciáján, amely Bécsben a felsőoktatás hozzáférhetőségének kérdéseivel foglalkozik. A miniszter sajnálkozásának adott kifejezést, hogy a tanácskozáson nem vehet részt a fejlett oktatásügygel rendelkező NDK.

Ilku Pál nagy érdeklődéssel kísért felszólalásában gyakorlati adatokkal világította meg, hogy Magyarországon semmiféle hátrányos megkülönböztetést nem alkalmaznak a felsőfokú oktatásban részesülni óhajtokkal szemben. Kilencvenkét felsőfokú oktatási intézményünkben kerekén 90 000 hallgató tanul — nyolcszor annyian, mint a második világháború előtti években. A felsőoktatás demokratizálása, valamennyi társadalmi réteg gyermekeinek az oktatásba való bevonása elképzelhetetlen az anyagilag rászorulóknak, állami támogatása nélkül. Magyarországon a maximális tandíj a munkások és alkalmazottak átlagjövedelmének 4 százalékát sem éri el. A hallgatók 92,4 százaléka részesül valamilyen juttatásban. A demokratizálás jele a nőhallgatók mind magasabb — jelenleg 43,3 százalékos — aránya, valamint

azoknak magas száma, akik a munkájuk mellett jelentős kedvezményeket élveznek és úgy tanulnak. Az Ilku Pál vezette magyar küldöttség kedden este részt vett Klaus kancellárnak a konferencia tiszteletére rendezett fogadásán.

Elmondotta, hogy a kutatóhelyek száma ma már kiélegető, új intézetekre nincs szükség, viszont a következő években növelni kell a speciális képzettségű szakemberek számát, tovább kell javítani a technikusok, szakmunkások, és egyéb kiegészítő dolgozók arányát. A munkák hatékonyságát

Szovjet javaslat a Biztonsági Tanács előtt

Az arab államok ragaszkodnak khartoumi határozatukhoz

Hétfőn Kuznyecov, a Szovjetunió képviselője a Biztonsági Tanács elé határozati javaslatot terjesztett. Ez nyugtalansággal állapítja

meg, hogy a közel-keleti helyzet politikai rendezésében nem sikerült haladást elérni, sőt a térségben tovább nőtt a feszültség. A szovjet dokumentum hangsúlyozza a béke helyreállításának és a probléma ENSZ-keretben történő megoldásának szükségességét.

A szovjet határozati javaslat indítványozza, hogy a konfliktusban résztvevő felek csapataikat haladéktalanul vonják vissza az 1967. június 5-e előtti vonalakra. Javasolja, hogy a térség valamennyi ENSZ-tagállama számára biztosítsák azt a jogot, hogy független országként békében és biztonságban élhessen.

A szovjet küldött hangsúlyozta: az előterjesztett határozati javaslatot az a szükségesség diktálta, hogy az izraeli csapatoknak a megszállt arab területekről történő kivonásával számolják fel az izraeli agresszió következményeit és állítsák helyre a térség békéjét. Az utóbbi időben az ilyen rendezés szempontjából kedvező feltételek jöttek létre. Az arab országok világosan kifejezésre jutatták, hogy a kérdés politikai rendezésére törekednek és készek együttműködni a közel-keleti béke biztosítása érdekében.

Kuznyecov, a szovjet külügyminiszter első helyettese hangsúlyozta, hogy addig, amíg izraeli csapatok megszállt arab területeken tartózkodnak, a Közel-Keleten nem lehet béke.

Az Al Ahram szerint az elmúlt 48 órában Nasszer elnök és Koszigin szovjet miniszterelnök kapcsolatba lépett egymással — feltehetően a Biztonsági Tanács előtt fekvő határozati javaslatokkal összefüggésben.

A kairói lapok szelvényekkel jelentik, hogy a szovjetunió a BT-ban javasolta az izraeli csapatok visszavonását a június 4-i pozíciójukba. A lapok hangsúlyozzák, hogy a szovjet javaslatot azután terjesztették be, hogy az arabok elutasították a brit indítványt, amelyet szerzője nem volt hajlandó módosítani.

Hétfőn Kairóban a BT-ban Kia'akul, helyzetéről Nasszer elnök a Kubbeh-palotában szűk körű tanácskozást tartott Zakaria Mohieddin és Ali Szabir alelnökökkel. Az EAK elnöke kapcsolatba lépett az arab államok képviselőivel is. Az Akhbar szerint az arab államok „megértették khartoumi esztendővel” határozatát: nem tárgyalnak Izraellel, nem ismerik el és nem kötik békét vele”.

Hatékonyabb kutatómunka a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Dr. Tóth Mihály, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi minisztérium tudományos kutatási főosztályának vezetője kedden sajtótájékoztatót ismertette a mezőgazdasági, élelmiszeripari, erdészeti és faipari kutatások helyzetét, valamint a kutatások hatékonyságának növelését célzó tennivalókat. Elmondotta, hogy a kutatóhelyek száma ma már kiélegető, új intézetekre nincs szükség, viszont a következő években növelni kell a speciális képzettségű szakemberek számát, tovább kell javítani a technikusok, szakmunkások, és egyéb kiegészítő dolgozók arányát. A munkák hatékonyságát

csökkenti, hogy a kutatóhelyek anyagi-technikai ellátottsága általában gyenge. A kutatásra fordított összegek is viszonylag alacsonyak, a gyorsított fejlesztési igényeket nem elégítik ki. Minden eszközzel elő kell segíteni a kutatási eredmények gyorsabb kimunkálását és gyakorlati alkalmazását. Mindezek alapján a kutatás egész rendszerét fejleszteni kell, a gazdaságirányítási új rendszernek megfelelően. Csökkenteni kell a kutatás bürokratizmusát, az intézeteknek nagyobb felelősséget és amellet nagyobb önállóságot kell biztosítani, szorgalmazni a kutató munka eredményeinek számonkérését.